

Universitat Autònoma
de Barcelona

ARTISTES QUE INVESTIGUEN SOBRE MULTICULTURALITAT I ALTRES TEMES SOCIALS

EDUCAR A TRAVÉS DE LES ARTS

Material d'Estudi elaborat per les professores Mar Morón Velasco (mar.moron@uab.cat)
i Ibis M. Álvarez Valdivia (ibismarlene.alvarez@uab.cat)
Grau Educació Primària. Facultat de Ciències de l'Educació
Universitat Autònoma de Barcelona, 2021

INTRODUCCIÓ

A la Facultat de Ciències de l'Educació, estem desenvolupant un projecte innovador per als Practicums del Grau d'Educació Primària des les àrees de psicologia i educació artística (visual i plàstica). Aquest projecte pretén que les estudiants aprenguin a utilitzar **la metodologia d'educar a través de les Arts** en la seva pràctica docent. Consisteix en dissenyar, implementar i avaluar projectes educatius interdisciplinaris i inclusius, que tenen la característica d'utilitzar com a motivació, com a punt de partida i com a eix transversal de tot el projecte les obres d'art.

A més, a través d'aquesta experiència innovadora intentem desenvolupar la competència intercultural de les futures mestres, programant a partir d'artistes de totes les cultures dels infants de les escoles a on fan les seves pràctiques.

Aquest document té, com a objectiu, facilitar la recerca d'obres d'art per temàtiques a través d'uns cercadors, pàgines webs, i accedir a creacions artístiques a on l'artista investiga i desenvolupa diferents temes. També, afegim enllaços a col·leccions d'art permanents de museus d'art i d'altres institucions artístiques.

Una altra contribució d'aquest document és la selecció d'obres d'acord a temàtiques socials d'actualitat com són: el canvi climàtic, la família, la revolució femenina, orientacions sexuals i identitat de gènere, l'explotació laboral, explotació infantil i drets dels infants, igualtat de gènere, refugiats de guerra i conflictes bèl·lics, etc., que creiem imprescindibles per a desenvolupar a l'escola amb els infants, i artistes que indaguen sobre elles en els seus processos de creació.

Aquesta classificació d'artistes per temàtiques, permetrà trobar les recerques que, sobre aquests temes, fan les artistes i que queden materialitzades en les seves creacions.

Així, la finalitat d'aquest document és aportar a les estudiants del Grau d'Educació Primària, a mestres en actiu i altres mestres que es dediquen a l'Educació de les Arts i a través de les Arts, un material per a poder trobar artistes per temàtiques i poder dissenyar, desenvolupar i avaluar, projectes interdisciplinaris i inclusius d'educació a través de les arts.

ÍNDEX

1. CERCADORS

Enllaços a pàgines web per a trobar obres d'art per temàtiques

GOOGLE INSTITUT ART & CULTURA. <https://www.google.com/culturalinstitute/beta/?hl=es>

EUROPEANA. https://classic.europeana.eu/portal/es?utm_source=new-website&utm_medium=button

HISTOIRE DES ARTS. <https://www.histoiredesarts.culture.fr>

GOOGLE ARTS & CULTURE <https://artsandculture.google.com/category/artist?hl=es>

2. COMISSARIS/ES I CREADORS/ES

Enllaços a pàgines web amb informació sobre artistes i comissaris/es.

<http://archivodecreadores.es/>

3. MUJERES ARTISTAS VISUALES_MAV

Pàgina web que recull els processos de creació i les obres de dones artistes.

<https://mav.org.es/>

4. COL·LECCIONS D'ART

Col·leccions permanents d'institucions artístiques:

Art Institute of Chicago

<https://www.artic.edu/collection>

Centro Galego de Arte Contemporánea. CEGAC

<http://cgac.xunta.gal/GL/coleccion/coleccion>

Centro Nacional de Arte y Cultura Georges Pompidou. París

<https://www.centrepompidou.fr/es>

Galleria Uffizi. Florència

<https://www.visituffizi.org/es/las-salas/>

Galeries Nacionals d'Art Britànic i Art Modern d'Anglaterra. TATE (Tate Britain, Tate Liverpool, Tate St. Ives i Tate Modern)

<https://www.tate.org.uk/>

Guggenheim Bilbao

<https://www.guggenheim-bilbao.eus/la-coleccion>

Guggenheim New York

<https://www.guggenheim.org/collection-online>

Louisiana Museum of Modern Art. Humlebaek (Dinamarca)

<https://louisiana.dk/en/museum/collection/>

Moderna Museet. Estocolm

<https://www.modernamuseet.se/stockholm/en/the-collection/>

Musée d'Orsay. París

<https://www.musee-orsay.fr/es/colecciones/catalogo-de-obras/inicio.html>

Museo de Arte Contemporáneo de Castilla y León. MUSAC

<https://musac.es/#coleccion/descripcion/>

Museo Nacional de Arte Reina Sofía. Madrid

<https://www.museoreinasofia.es/coleccion>

Museo Extremeño e Iberoamericano de Arte Contemporáneo. MEIAC

<http://meiac.es/collection.php?m1=3&m2=0&letter=0>

Museu d'Art Contemporani de Barcelona. MACBA

<https://www.macba.cat/es/arte-artistas>

Museu Nacional d'Art de Catalunya. MNAC

<https://www.museunacional.cat/es/coleccion>

Museu del Louvre. París

<https://collections.louvre.fr/recherche?q=>

<https://collections.louvre.fr/en/plan>

THE MET. Metropolitan Museum. New York

<https://www.metmuseum.org/art/collection>

<https://www.metmuseum.org/art/art-at-home>

The State Hermitage Museum. Sant Petersburg

<https://www.hermitagemuseum.org/wps/portal/hermitage/panorama?lng=es>

<https://culturainquieta.com/es/lifestyle/item/18017-el-louvre-ofrece-online-y-gratis-su-catalogo-compuesto-por-482-000-obras-de-arte.html>

5. ARTISTES VINCULATS/DES A PROBLEMÀTIQUES SOCIALS RELLEVANTS

5.1. MULTICULTURALITAT. RACISME. POSTCOLONIAL/DECOLONIAL

La multiculturalitat. El racisme. Moviments postcolonials i decolonials. Drets humans.

ODS 10. Reducció de les desigualtats en i entre països.

<https://www.un.org/sustainabledevelopment/es/inequality/>

ABOUBAKAR FOFANA (Mali). <https://www.aboubakarfofana.com/>

ADRIAN PIPER (EUAU, afroamericana). <https://proyectoidis.org/adrian-piper/>

ALIOUNE DIAGNE (Senegal). <https://www.aliounediagne.com/apropos>

ANGELICA DASS (Brasil). <https://angelicadass.com/es/>

[#t-274727 'Color carn?': Tot un Pantone contra el racisme.](https://www.ted.com/talks/angelica_dass_the_beauty_of_human_skin_in_every_color?language=es)

<https://educa.barcelona/2020/10/15/color-carn-tot-un-pantone-contra-el-racisme/>

BELKIS AYON (Cuba). <http://www.ayonbelkis.cult.cu/en/home/>

CAO FEI (Xina). <http://www.caofei.com/about.aspx>

DANIELA ORTIZ (Perú). <https://daniela-ortiz.com/>

HASSAN HAJJAJ (Marroc). <https://www.artsy.net/artist/hassan-hajjaj>

ICHRAQ BOUZIDI (Marroc). <https://www.instagram.com/ichraq.bouzidi/?hl=es>

JONATHAN SHAPIRO (Sudàfrica). <http://zynkagallery.com/jonathan-shapiro>

KADER ATTIA (França/Argèlia). <https://www.fmirobcn.org/es/exposiciones/5739/kader-attia-las-cicatrices-nos-recuerdan-que-nuestro-pasado-es-real>

KARA WALKER (EUAU, afroamericana).

<https://www.plataformadeartecontemporaneo.com/pac/woman-art-house-kara-walker/>

LISA WOOL-RIM SJÖBLOM (Corea del Sud). <https://www.instagram.com/chung.woolrim/?hl=es>

LORD KPURI (Nigèria) <https://www.wiriko.org/artes-visuales/lord-kpuri-2/>

LUBAINA HIMID (Zanzíbar) <https://www.artsy.net/artist/lubaina-himid/works-for-sale>

LYNETTE YIADOM BOAKYE (UK). <https://www.tate.org.uk/whats-on/tate-britain/exhibition/lynette-yiadam-boakye>

MALIKA AGUEZDAY (Marroc). <https://www.loftartgallery.net/en/artists/48-malika-agueznay/biography/>

MARJANE SATRAPI (Iran). <https://www.filmin.es/directora/marjane-satrapi>

MOUFOULI BELLO (Benín). <https://www.houseofafricanart.com/moufouli-bello>

MUSTAFA SAEED (Somàlia). <https://www.mustafasaeed.com/about>

NDIDI EMEFIELE (Nigèria). https://www.instagram.com/ndidi_emefiele/?hl=es

SAFAA ERRUAS (Marroc). <https://www.museoreinasofia.es/actividades/entre-tantas>

SERGE MIENANDI (República del Congo). <https://artkelen.medium.com/serge-mienandi-painter-1c44964c82ac>

SHIRIN NESHAT (Iran). <https://www.guggenheim-bilbao.eus/exposiciones/shirin-neshat-extasis>

TINA RAMOS EKONGO (Guinea Equatorial). <https://www.instagram.com/tinaramosekongoart/?hl=es>

WILLIAM KENTRIDGE (Sudàfrica). <https://proyectoidis.org/william-kentridge/>

ZANELE MUHOLI (Sudàfrica). <https://www.tate.org.uk/whats-on/tate-modern/exhibition/zanele-muholi>

5.2. FAMÍLIES

Les tipologies de famílies i els seus estereotips. La pluralitat. La diversitat humana. L'organització social.

<https://www.un.org/es/events/familyday/>

ODS 16. Pau, justícia i institucions sòlides. <https://www.un.org/sustainabledevelopment/es/peace-justice/>

Dones artistes que reflexionen sobre la família, la maternitat etc.

<https://www.culturalreproducers.org/>

LAERTE COUTINHO (Brasil). <https://euforia.org.es/laerte-coutinho/>

LOVE NO LABELS. Vídeo. <https://www.youtube.com/watch?v=PnDgZuGhHs>

MARGARET HARRISON (UK). <http://www.adngaleria.com/es/artistas/margaret-harrison/>

5.3. REVOLUCIÓ FEMINISTA

La igualtat. La diversitat humana. Els drets humans. Els moviments socials. Justícia social.

ODS 5. Aconseguir la igualtat entre els gèneres i donar poder a totes les dones i les nenes

<https://www.un.org/sustainabledevelopment/es/>

Dia internacional de la dona, 8 de març. <https://www.un.org/es/observances/womens-day>

ADRIAN PIPER (EEUU, afroamericana). <https://proyectoidis.org/adrian-piper/>

AIDA MULNEH (Etiopia). <https://www.youtube.com/watch?v=nlb1K-55Urw>

ALICIA FRAMIS (Catalunya). <http://aliciaframis.com.mialias.net/>

BARBARA KRUGER (EEUU). <https://historia-arte.com/artistas/barbara-kruger>

CHAÏBIA TALAL (Marroc). <http://www.artnet.com/artists/chaibia-talal/>

DAR LA OREJA, CUERPO, ACCIÓN Y FEMINISMO, MUSAC. <https://musac.es/#exposiciones/expo/dar-la-oreja-hacer-aparecer-cuerpo-accion-feminismos>

DINA GOLDSTEIN (Canadà). <https://www.dinagoldstein.com/dina-goldsteins-fallen-princesses/>

ELIREZ KALLH (Líban). <https://www.campaignlive.co.uk/article/artist-flips-script-sexist-ads-yesteryear/1454960>

FEMINISMOS LEÓN. <https://musac.es/#exposiciones/expo/feminismos-leon-la-buhardilla-del-ccan-a-la-insumision-transfemini>

GENEALOGIAS FEMINISTES. MUSAC:

<https://musac.es/#exposiciones/expo/genealogias-feministas-en-arte-espanol-1960-2010>

Catàleg en línia. https://issuu.com/musacmuseo/docs/genealog_as_feministas

GUERRILLA GIRLS.

<https://www.rtve.es/alicarta/videos/metropolis/metropolis-guerrilla-girls/3057518/>

HAYAO MIYAZAKI (Japó). <https://www.akiracomics.com/blog/hayao-miyazaki-biografia>

Misazaki y sus personajes femeninos <https://www.youtube.com/watch?v=6JErUFSt5NE>

LA REVOLUCIÓN FEMINISTA. EXPOSICIÓN AL MUSEO NACIONAL CENTRE DE ARTE REINA SOFÍA.

LOLA VENDETTA (Catalunya).

<https://lolavendetta.com/https://www.museoreinasofia.es/sites/default/files/salas/informacion/104-7-feminismo.pdf>

LOUISE BOURGEOIS (França). <https://www.tate.org.uk/art/artists/louise-bourgeois-2351/art-louise-bourgeois>

LUBAINA HIMID (Sultanat de Zanzíbar). <https://www.youtube.com/watch?v=Nc1i66JYaJE>

MONA HATOUM. (Líban) <https://www.tate.org.uk/art/artists/mona-hatoum-2365/who-is-mona-hatoum>

<https://womanarthouse.com/2018/05/16/mona-hatoum/>

MONOCROMO GÉNERO NEUTRO MUSAC. <https://musac.es/#exposiciones/expo/monocromo-genero-neutro>

MUJERES CREANDO

<https://musac.es/#programacion/programa/mujeres-creando-2>

<https://musac.es/#coleccion/obra/acciones-la-paz-lesbianismo>

<https://musac.es/#coleccion/obra/acciones-la-paz-racismo>

PIPILOTTI RIST (Suïssa). <https://www.youtube.com/watch?v=-gd06ukX-rU>

SELFTIMER STORIES. <https://musac.es/#exposiciones/expo/self-timer-stories>

SHIRIN NESHAT (Iran). <https://www.plataformadeartecontemporaneo.com/pac/woman-art-house-shirin-neshat/>

REAKZIOA REACCIÓN, MUSAC. <https://musac.es/#exposiciones/expo/erreakzioa-reaccion-imagenes-un-proyecto-entre-arte-y-feminismo>

ZAINAB FASIKI (Marroc). https://www.instagram.com/zainab_fasiki/?hl=es

5.4. CANVI CLIMÀTIC / RECICLATGE

La sostenibilitat. Ciutadania. Medi Ambient. Consumisme. La globalització.

ODS 12: Garantir modalitats de consum i producció sostenibles.

<https://www.un.org/sustainabledevelopment/es/sustainable-consumption-production/>

ODS 13: Adoptar mesures urgents per combatre el canvi climàtic i els seus efectes

<https://www.un.org/sustainabledevelopment/es/>

Dia mundial del medi ambient, 5 de juny <https://www.un.org/es/events/environmentday/>

AGNES VARDÀ (França). Pel·lícula. *Los espigadores y la espigadora*
BARRY ROSENTHAL (New York, EEUU). <http://barryrosenthal.com/>
BASURAMA (Col·lectiu que té la seva seu a Madrid). <https://basurama.org/>
BERNARD PRAS (França) <https://www.doctorojiplatico.com/2013/04/bernard-pras.html>
DAVID KLAUSER (Argentina) <https://www.youtube.com/watch?v=GLjnovLb7E4>
EL MAADER EL KIBIR I TIZNIT (Marroc). <http://blog.signus.es/artesania-con-neumaticos-reciclados-en-marruecos/>
GILLES CENAZANDOTTI (França). <http://gilles-cenazandotti.com/>
HYBRIS. <https://musac.es/#exposiciones/expo/hybris-una-posible-aproximacion-ecoestetica>
IMBALANCE. <https://musac.es/#exposiciones/expo/imbalance>
JANE PERKINS (UK) <http://www.dtmqueretaro.com/2015/04/jane-perkins-y-sus-obras-arte-partir.html>
KAROL BERGERET (Barcelona/Uruguai). <http://karolbergeret.blogspot.com/p/karol-bergeret-garcia.html>
MBONGENI BUTHELEZI (Sudàfrica). <https://www.quimicaysociedad.org/un-artista-sudafricano-crea-obras-de-arte-con-plastico-reciclado/>
ME LATA (Catalunya). <https://www.artevistas.eu/artist/me-lata/>
ROMUALD HAZOUMÉ (Benín). http://www.revistadeartes.com.ar/revistadeartes_9/hazoume.html
TIM NOBLE AND SUE WEBSTER (UK). <http://www.artnet.com/artists/tim-noble-and-sue-webster/>
VIK MUNIZ (Brasil). <https://vikmuniz.net/>

5.5. ORIENTACIONS SEXUALS I IDENTITAT DE GÈNERE

El respecte a la diferència. Diversitat humana. La identitat. La llibertat.

ODS 16. Pau, justícia i institucions sòlides. Promoure societats justes, pacífiques i inclusives.

<https://www.un.org/sustainabledevelopment/es/peace-justice/>

Resolució de la ONU sobre: *Protecció contra la violència i la discriminació basades en l'orientació sexual i la identitat de gènere*

<https://ilga.org/es/naciones-unidas-hace-historia-en-orientacion-sexual-e-identidad-de-genero>

ANNA CABELLO i Anna CARCELLER (París i Madrid). <http://www.cabellocarceller.info/cast/>

JESPER JUST (Dinamarca).

https://www.youtube.com/watch?v=CA5O1ej0YBQ&list=PLyIp8W2_yUFEa9qRYceX45YM1kmlgVWey

LORENZA BÖTTNER (Xile). <https://www.youtube.com/watch?v=gcW24ZV0iu0>

PEPE ESPALIU (Espanya). https://es.wikipedia.org/wiki/Pepe_Espali%C3%BA

5.6. EXPLOTACIÓ LABORAL

Drets dels treballadors. Economia. El treball. L'organització social. Drets humans. Opressió. Llibertat. Explotació. Sistemes polítics: autoritarismes versus democràcia.

ODS 8: Promoure el creixement econòmic sostingut, inclusiu i sostenible, l'ocupació plena i productiva i el treball decent per a tots <https://www.un.org/sustainabledevelopment/es/>

DRETS HUMANS Article 4: Ser lliure de l'esclavitud

<https://news.un.org/es/story/2018/11/1445611>

Dia Internacional per a l'Abolició de l'Esclavitud, 2 desembre

<https://www.un.org/es/events/slaveryabolitionday/>

L'esclavitud moderna <https://news.un.org/es/story/2019/04/1454351>

ALLAN SEKULA (EUAU, origen polonès). <https://musac.es/#coleccion/obra/de-la-serie-black-tide-marea-negra>

BOB AND ROBERTA SMITH (UK). <http://bobandrobertasmith.co.uk/>

KARA WALKER (EUAU). <http://arts.recursos.uoc.edu/referents-dibuix/es/kara-walker/>

KRZYZSTOF WODICZKO (Polònia). https://es.wikipedia.org/wiki/Krzysztof_Wodiczko

LEWIS HINE (EUAU). <http://www.laizquierdadiario.com/Lewis-Hine-retrato-de-la-clase-trabajadora>

MONA HATOUM (Líban). <https://www.tate.org.uk/art/artists/mona-hatoum-2365/who-is-mona-hatoum>

SHEPARD FAIREY (EUAU). <http://www.artnet.com/artists/shepard-fairey/>

SEBASTIAO SALGADO (Brasil). <https://drescuola.com/sebastiao-salgado/>

Pel·lícula. *La sal de la tierra*, 2014

[https://www.google.com/search?sxsrf=ALeKk00kvCwddqG-](https://www.google.com/search?sxsrf=ALeKk00kvCwddqG-Zdu8sMGLLI5jx9QgBA:1585311539127&q=Sebasti%C3%A3o+Salgado+WORKERS&tbm=isch&source=univ&safe=active&client=firefox-b-d&sa=X&ved=2ahUKewi7kZfZ0broAhVxDWMBHW-8B74QsAR6BAgKEAE&biw=1366&bih=654)

[Zdu8sMGLLI5jx9QgBA:1585311539127&q=Sebasti%C3%A3o+Salgado+WORKERS&tbm=isch&source=univ&safe=active&client=firefox-b-d&sa=X&ved=2ahUKewi7kZfZ0broAhVxDWMBHW-](https://www.google.com/search?sxsrf=ALeKk00kvCwddqG-Zdu8sMGLLI5jx9QgBA:1585311539127&q=Sebasti%C3%A3o+Salgado+WORKERS&tbm=isch&source=univ&safe=active&client=firefox-b-d&sa=X&ved=2ahUKewi7kZfZ0broAhVxDWMBHW-8B74QsAR6BAgKEAE&biw=1366&bih=654)

[8B74QsAR6BAgKEAE&biw=1366&bih=654](https://www.google.com/search?sxsrf=ALeKk00kvCwddqG-Zdu8sMGLLI5jx9QgBA:1585311539127&q=Sebasti%C3%A3o+Salgado+WORKERS&tbm=isch&source=univ&safe=active&client=firefox-b-d&sa=X&ved=2ahUKewi7kZfZ0broAhVxDWMBHW-8B74QsAR6BAgKEAE&biw=1366&bih=654)

<https://drescuola.com/sebastiao-salgado/>

SIMO MOUHIM (Marroc). <https://www.behance.net/simom>

5.7. EXPLOTACIÓ INFANTIL. DRETS DELS INFANTS

Drets dels infants. Educació de qualitat per a tothom.

ODS 2: Fam i seguretat alimentària.

<https://www.un.org/sustainabledevelopment/es/hunger/>

ODS 4: Educació. <https://www.un.org/sustainabledevelopment/es/education/>

Dia Universal de l'Infant, 20 de novembre

<https://www.unicef.es/causas/derechos-ninos/dia-internacional-nino>

UNICEF Hablemos de participación infantil

<https://ciudadesamigas.org/hablemos-de-participacion-infantil/>

HERNAN ZID. Pel·lícula. *Quiero ser Messi* (2013)

HENRY CARTIER BRESSON (França). <https://moovemag.com/2017/02/cartier-bresson/>

HELEN LEVIT (EUAU)

<https://nachogifoto.com/descubriendo-a-helen-levitt/>

<https://www.youtube.com/watch?v=vx2VVwBP0gU&feature=youtu.be>

LEWIS HINE. (EUAU) . https://www.elconfidencial.com/multimedia/album/cultura/2015-04-01/el-fotografo-que-denuncio-la-explotacion-infantil_195880#0

MARRIE BOT (UK). <http://www.marriebot.com/>

QUINO (Argentina). <https://www.quino.com.ar/>

RINEKE DIJKSTRA (Holanda). <https://clavoardiendo-magazine.com/mundofoto/panorama/rineke-dijkstra-el-premio-hasselblad-2017/>

TONUCCI (Itàlia). <https://www.youtube.com/watch?v=vrVdPv3e7Xw>

YOLANDA DOMÍNGUEZ. (Espanya). <https://yolandadominguez.com/portfolio/ninos-vs-moda/>

5.8. REFUGIATS DE GUERRA. CONFLICTES BÈLICS

Violència física i estructural. Cultura de pau. Solidaritat. Drets humans. Política internacional.

ODS 10: Reduir les desigualtats entre països i dins d'ells.

<https://www.un.org/sustainabledevelopment/es/inequality/>

ACNUR Agència de la ONU per als refugiats <https://www.acnur.org/>

Dia mundial dels refugiats, 20 de juny. <https://www.un.org/es/events/refugeeday/>

ABDULAZEZ DUKHAN (Síria). <https://azyeux.com/>

CAO GUO-QIANG (Xina). <https://caiguoqiang.com/>

CARME SOLER VENDRELL (Espanya). <http://www.carmesolevendrell.com/>

CHUS GUTIERREZ (Espanya). <https://musac.es/#coleccion/obra/el-retorno>

GERVASIO SÁNCHEZ (Espanya). <https://musac.es/#exposiciones/expo/desaparecidos>

GILES DULEY (UK)

<https://www.theguardian.com/artanddesign/gallery/2017/jun/03/giles-duley-photographs-of-refugees-journeys-in-pictures>

https://www.ted.com/talks/giles_duley_when_a_reporter_becomes_the_story?language=es

GERDA TARO (Alemanya). <https://www.despertaferro-ediciones.com/2019/gerda-taro-guerra-civil-brunete/>

ICY & SOT (Iran) . <https://www.urbanfire.es/street-art/descubre-el-arte-urbano-de-icy-sot/>

JAVIER CODESAL (Espanya).

<http://www.javiercodesal.es/trabajos/los-pies-que-faltan/>

<http://www.javiercodesal.es/trabajos/evangelio-en-granada-meta/>

JORDI OLIVER (Espanya). <https://jordioliver.com/portfolio-2/the-jungle-of-hell/>

LEILA ALAOUI (Francesa-marroquina). <https://www.youtube.com/watch?v=0kD3A-2dID0>

ROBER ASTORGANO (Espanya).

<https://www.roberastorgano.com/>

<https://www.rioja2.com/n-134324-2-el-documental-del-riojano-rober-astorgano-gana-un-premio-en-italia/>

SZYMON BARYLSKY (Polònia) <http://www.szymonbarylski.com/>

5.9. COL·LECTIUS EN RISC D'EXCLUSIÓ SOCIAL

El respecte a la diferència. Inclusió. Accessibilitat. Diversitat humana. Equitat. Llibertat.

ODS 10. Reducció de les desigualtats entre països i dins d'ells.

<https://www.un.org/sustainabledevelopment/es/inequality/>

ODS 11. Ciutats. Aconseguir que les ciutats siguin inclusives, segures, resilents i sostenibles.

<https://www.un.org/sustainabledevelopment/es/cities/>

ODS 16. Pau, justícia i institucions sòlides. Promoure societats justes, pacífiques i inclusives.

<https://www.un.org/sustainabledevelopment/es/peace-justice/>

ANA ALVÁREZ ECARRALDE (Espanya). <https://alvarezreccalde.com/>

CLAUDIA ANDUJAR (Brasil). <https://claudia-andujar.fondationcartier.com/en/chapters/from-europe-to-brazilian-amazon>

DIANE ARBUS (EEUU). <https://www.tate.org.uk/whats-on/leamington-spa-art-gallery-museum/exhibition/diane-arbus>

JUDY SCOTT (EEUU). https://elpais.com/diario/2006/11/26/eps/1164526009_850215.html

Film documental. ¿Qué tienes debajo del sombrero? Lola Barrera y Ignasi Peñafiel.

<https://vimeo.com/78144697>

MARRIE BOT (Països Baixos). <http://www.marriegot.com/>

SIGGA ELLA (Islàndia). <https://www.siggaella.com/>

5.10. JUSTÍCIA SOCIAL

Equitat. Solidaritat. Drets humans. Política internacional. Geopolítica. Estructures de poder.

ODS 16. Pau, justícia i institucions sòlides. Promoure societats justes, pacífiques i inclusives.

<https://www.un.org/sustainabledevelopment/es/peace-justice/>

AZIZ HAZARA (Afganistan). <https://fundaciotapies.org/es/exposicio/aziz-hazara/>

AI WEWEI (Xina). <https://www.theguardian.com/artanddesign/2020/mar/22/ai-weiwei-an-artist-must-be-an-activist>

ANA TABAN COLLECTIVE (Sudan del Sud). <https://www.bbc.co.uk/programmes/p04ddzht/p04dc9w8>

BANKSY (anònim). <https://www.banksy.co.uk/faq.asp>

<https://www.oldskull.net/design/banksy-mas-que-un-artista/>

CRITICAL ART ENSEMBLE. CAE. <http://critical-art.net/>

JR (França). <https://www.jr-art.net/>

<https://culturafotografica.es/jr-arte-activista/>

6. ART OBJECTUAL

Artistes que utilitzen objectes a les seves obres.

BARRY ROSENTHAL (EEUU). <http://barryrosenthal.com/>

CHEMA MADDOZ (Espanya). <http://www.chemamadoz.com/>

JOAN BROSSA (Espanya). <https://www.galeriajoanprats.com/es/joan-brossa/>

SERGE BLOCH. (França). <https://www.artspace.com/artist/serge-bloch>

TOMI UNGERER (França). <https://www.tomiungerer.com/art/>

7. CAMINAR _ART WALKING

Artistes que fan referència al camí, al recorregut, al desplaçament,... alhora de representar les seves idees.

ÀNGELS RIBÉ (Espanya). <https://www.youtube.com/watch?v=dOvY1rdoDr8>

<https://www.youtube.com/watch?v=NNaTBXjEvms>

FERMÍN JIMÉNEZ LANDA (Espanya). <http://ferminjimenezlanda.blogspot.com/>

IRENE VISA (Espanya). <http://irenavisa.com/>

LÚA CODERCH (Perú). <http://domusartium2002.com/es/EXPOSICION/lua-coderch-visiones-contemporaneas>

MARINA ABRAMOVICH I ULAY (Sèrbia i Alemanya). <https://www.youtube.com/watch?v=zaso0j9x098>
<https://www.youtube.com/watch?v=O6dF8Gjm-X8>

PAULINE BASTARD (França). <http://paulinebastard.com/>

PEREJAUME (Espanya). <https://www.museoreinasofia.es/en/collection/artwork/muntanyes-mountains>

RAQUEL MATA i M. ANTÒNIA MATEU (Espanya)

<https://www.youtube.com/watch?v=5u9tMbc0C0o&list=PLkSur25OXq3672iMDI-XrG4AoMT6ddEg0>

WERNER HERZOG (Alemanya). https://www.lumas.com/artist/werner_herzog/

8. COVID19_CONFINAMENT_CRISIS

JOAN FONTCOBERTA (Espanya). <https://youtu.be/dsHbs49gnOQ>

MIQUEL BARCELÓ (Espanya).

<https://www.lavanguardia.com/cultura/20200508/481011115898/barcelo-coronavirus.html>

ARTISTES EN CUARENTENA. <https://www.museoreinasofia.es/linternationale/artistas-cuarentena>

9. LAND ART

Artistes que utilitzen la natura com a part de la seva obra.

AGUSTÍN IBARROLA (Espanya). <https://agustinibarrola.com/>

ANDY GOLDSWORTHY (UK). <http://www.goldsworthy.cc.gla.ac.uk/>

BEVERLY PEPPER (New York, EEUU) <http://www.beverlypepper.net/>

CHRISTO AND JEANNE-CLAUDE (Bulgària i Marroc). <https://christojeanneclaude.net/>

EL ANATSUI (Gana). <https://elhurgador.blogspot.com/2016/05/el-anatsui-tejidos-metalicos-escultura.html>

EVA LOOTZ (Àustria). http://cgac.xunta.gal/ES/exposicion-detalle/67/eva_lootz_cut_through_the_fog#ad-image-0

GHADA AMER (Egipte). <https://www.ghadaamer.com/>

LUCIA LOREN (Espanya) <http://lucialoren.com/>

NICOLÁS GARCÍA ARIBURU (Argentina). <https://www.nicolasuriburu.com.ar/>

RICHARD LONG (UK). <http://www.richardlong.org/>

ROBERT SMITHSON (EEUU). <https://fahrenheitmagazine.com/arte/robert-smithson-el-precursor-del-land-art#view-1>

STRIJDOM VAN DER MERWE (Sudàfrica). <https://www.strijdom.com/about/>

SONJA HINRICHSEN (Alemanya). <http://www.sonja-hinrichsen.com/>

10. ART D'ACCIÓ/ PERFORMANCE

El cos de l'artista forma part de l'obra d'art.

ABEL AZCONA (Espanya) <https://abelazcona.art/>

ANA MENDIETA (Cuba). <https://www.youtube.com/watch?v=GhEbM-Cz-AA>

BILL VIOLA (EEUU). https://www.youtube.com/watch?v=Gqf_cuDf9qI
<http://vimeo.com/64302190>

JESPER JUST (Dinamarca). <https://www.letras.com/olivia-newton-john/342870/traduccion.html>
<https://www.youtube.com/watch?v=CA5O1ej0YBQ>

<https://www.youtube.com/watch?v=QJw2HsNR8kE&index=2&list=PL89497004B598593C>

MARINA ABRAMOVIĆ E ULAY (Sèrbia i Alemanya). <https://www.youtube.com/watch?v=OS0Tg0IjCp4>

MATTEW BARNEY (EEUU). <https://www.youtube.com/watch?v=RID9uXEPI64>

MIQUEL BARCELÓ (Espanya). <https://www.youtube.com/watch?v=rhUWkEqYPt0>

PIPILOTTI RIST (UK). <https://www.youtube.com/watch?v=-gd06ukX-rU>

ZANG HUAN (Xina). <https://www.guggenheim.org/artwork/artist/zhang-huan>

REBECCA HORN (Alemanya). <https://www.youtube.com/watch?v=v3DfebecTcQ>